

**Tiivistelmä komission päätöksestä,
annettu 2 päivänä joulukuuta 2021,
Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 Artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan
mukainen menettely
(Asia AT.40135 – FOREX – Sterling Lads)
(tiedoksiannettu asiakirjanumerolla C(2021) 8612 final)
(Ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen)
(2022/C 185/08)**

Komissio antoi 2 päivänä joulukuuta 2021 päätöksen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä. Komissio julkaisee osapuolten nimet ja päätöksen olennaisen sisällön sekä mahdollisesti määrättävät seuraamukset neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 ⁽¹⁾ 30 artiklan säännösten mukaisesti. Se ottaa huomioon yritysten oikeutetut edut sen suhteen, ettei niiden liikesalaisuuksia paljasteta.

1. JOHDANTO

- (1) Tämän päätöksen vastaanottajat ovat osallistuneet SEUT-sopimuksen 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun rikkomiseen. Rikkomisen kohteena oli kilpailun rajoittaminen ja/tai vääristäminen G10-valuuttojen avistakauppojen alalla ⁽²⁾.
- (2) Tämä päätös koskee seuraavia G10-valuuttoja: Yhdysvaltojen, Kanadan, Australian ja Uuden-Seelannin dollari (USD, CAD, AUD ja NZD), Japanin jeni (JPY), Sveitsin frangi (CHF), Englannin punta (GBP), euro (EUR) sekä Ruotsin, Norjan ja Tanskan kruunu (SEK, NOK ja DKK). Valuuttoja on siis yhteensä 11, mikä vastaa G10-valuuttojen markkinakäytäntöä.
- (3) G10-valuuttojen avistakauppa sisältää sekä i) markkinatakaustoiminnan (toteutetaan asiakkaan toimeksiantoja vaihtaa tietty määrä valuuttaa vastaavaan määrään toista valuuttaa) että ii) kaupankäynnin omaan lukuun (toteutetaan muita valuutanvaihtokauppoja markkinatakaustoiminnasta johtuvan riskin hallitsemiseksi tai valuuttariskin muuttamiseksi asiakastoimeksiannoista riippumatta).
- (4) Asianomaisten yritysten G10-valuuttojen avistakaupoista vastaavilla kaupankäyntiyrityksillä oli valmius käydä kauppaa kaikilla näillä valuutoilla markkinoiden kysynnän mukaan. Vaikka asianomaiset välittäjät vastasivat pääasiassa markkinatakauksista tietyissä valuutoissa tai tietyssä valuuttaparissa, toimeksiantonsa perusteella heillä oli valtuudet osallistua myös muuhun kaupankäyntiin oman työnantajayrityksensä nimissä minkä tahansa niiden kirjanpidossa käytettävissä olevan G10-valuutan osalta, ja he myös tekivät tätä vaihtelevassa määrin kyseisellä ajanjaksolla tavoitteenaan maksimoida omien omistussuuksiensa arvo.
- (5) Kolme seuraavantyyppistä toimeksiantoa, jotka kuvastavat asiakaslähtöistä kaupankäyntitoimintaa (markkinatakaus), ovat asianomaisille välittäjille tyypillisiä tämän rikkomuksen yhteydessä:
 - (a) asiakkaan välittömät toimeksiannot käydä kauppaa tietyllä määrällä valuuttaa vallitsevalla markkinakorolla;
 - (b) asiakkaan ehdolliset toimeksiannot (esimerkiksi stop-toimeksiannot tai take profit -toimeksiannot), jotka vahvistetaan, kun tietty hintataso saavutetaan, jolloin välittäjä altistuu riskille; nämä toimeksiannot toteutetaan vain, kun markkinat saavuttavat tietyn tason;

⁽¹⁾ EYVL L 1, 4.1.2003, s. 1. Asetus sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 411/2004 (EUVL L 68, 6.3.2004, s. 1).

⁽²⁾ Tämä asia ei koske sähköisenä kaupankäyntinä toteutettavaa valuuttojen avistakauppaa; sillä tarkoitetaan sellaisia valuuttojen avistakauppoja, jotka kirjataan automaattisesti tai toteutetaan joko asianomaisten pankin omissa sähköisissä kauppapaikoissa tai tietokonealgoritmien perusteella.

- (c) asiakkaan toimeksiannot toteuttaa kauppa tietyllä valuutan viitekorolla tai "kiinnittymällä" tiettyihin valuuttapareihin, mistä nyt käsiteltävässä asiassa oli kyse vain WM:n/Reutersin julkaisemissa avistakauppojen päätöskursseissa ja Euroopan keskuspankin julkaisemissa valuutan viitekoroissa.

2. ASIAN KUVAUS

2.1. Menettely

- (6) Tutkinta käynnistettiin [yrityksen, joka ei kuulu päätöksen vastaanottajiin,] 27 päivänä syyskuuta 2013 tekemän sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen perusteella. Sen jälkeen komissio sai sakkojen lieventämistä koskevat alustavat hakemukset [yritykseltä, joka ei kuulu päätöksen vastaanottajiin,] 11 päivänä lokakuuta 2013, [yritykseltä, joka ei kuulu päätöksen vastaanottajiin,] 14 päivänä lokakuuta 2013 ja [yritykseltä, joka ei kuulu päätöksen vastaanottajiin,] 17 päivänä heinäkuuta 2015. Hakemusten jättämisen jälkeen jokainen osapuoli toimitti komissiolle useita ehdotuksia. Credit Suisse ei hakenut sakkojen lieventämistä. Komissio myönsi [ei-vastaanottajalle] ehdollisen vapautuksen sakoista 2 päivänä heinäkuuta 2014.
- (7) Niiden osapuolten kanssa, jotka halusivat aloittaa sovintoon tähtäävät neuvottelut, menettelyt aloitettiin 27 päivänä lokakuuta 2016. Komissio piti kahdenvälisiä kokouksia ja tapaamisia marraskuun 2016 ja helmikuun 2018 välisenä aikana kunkin osapuolen, myös Credit Suissen, kanssa kolmella sovittelukierroksella sovintomenettelystä annetun tiedonannon ⁽³⁾ mukaisesti.
- (8) Komission kollegio hyväksyi 22 päivänä tammikuuta 2018 todennäköisesti määrättävien sakkojen määrän vaihteluvälin. Credit Suisse ilmoitti komissiolle 19 päivänä helmikuuta 2018, ettei se jatkaisi osallistumistaan sovintomenettelyyn. Näin ollen komissio palasi Credit Suissen osalta soveltamaan tavanomaista menettelyä sovintomenettelyä koskevan tiedonannon 19 kohdan mukaisesti. Muut osapuolet jättivät komissiolle [...] ja [...] välisenä aikana viralliset pyynnöt aloittaa asetuksen (EY) N:o 773/2004 ⁽⁴⁾ 10 a artiklan 2 kohdan mukainen sovintomenettely.
- (9) Heinäkuun 24 päivänä 2018 komissio antoi samanaikaisesti tavanomaista menettelyä koskevan väitetiedoksiannon, joka oli osoitettu Credit Suisselle, sekä yksinkertaistetun sovintomenettelyä koskevan väitetiedoksiannon, joka oli osoitettu neljälle muulle osapuolelle. Credit Suisse esitti kirjalliset huomautuksensa väitetiedoksiantoon 4 päivänä lokakuuta 2018 ja pyysi tulla kuulluksi suullisesti. Suullinen kuuleminen järjestettiin 7 päivänä joulukuuta 2018.
- (10) Komissio antoi 18 päivänä maaliskuuta 2021 täydentävän väitetiedoksiannon, joka oli osoitettu Credit Suisselle. Credit Suisse esitti kirjalliset huomautuksensa täydentävään väitetiedoksiantoon 6 päivänä toukokuuta 2021, ja toinen suullinen kuuleminen järjestettiin 8 päivänä kesäkuuta 2021. Kesäkuun 25 päivänä 2021 Credit Suisse vastasi suullisessa kuulemisessa vastaamatta jääneisiin kysymyksiin.
- (11) Kilpailunrajoituksia ja määräävää markkina-asemaa käsittelevä neuvoo-antava komitea antoi 30 päivänä marraskuuta 2021 asiasta myönteisen lausunnon. Kuulemismenettelystä vastaava neuvonantaja antoi loppukertomuksensa 1 päivänä joulukuuta 2021. Komissio antoi päätöksensä 2 päivänä joulukuuta 2021.

2.2. Yhteenveto rikkomisesta

- (12) Tämä päätös koskee toimintaa, jota [ei-vastaanottaja], [ei-vastaanottaja], [ei-vastaanottaja] ja [ei-vastaanottaja], jäljempänä "sovintomenettelyn neljä osapuolta", sekä Credit Suisse harjoittivat [...] verkkokeskusteluryhmässä nimeltä Sterling Lads, jäljempänä "STG Lads". Tätä toimintaa harjoitettiin 25 päivän toukokuuta 2011 ja 12 päivän heinäkuuta 2012 välisenä aikana. Credit Suisse osallistui rikkomiseen 7 päivän helmikuuta 2012 ja 12 päivän heinäkuuta 2012 välisenä aikana. Kartelli vaikutti ainakin Euroopan talousalueeseen.
- (13) Kartelli on dokumentoitu keskusteluissa, joita käytiin STG Lads -keskusteluryhmässä. Keskusteluihin osallistui tiettyjä yksittäisiä välittäjiä, joilla oli valtuudet käydä kauppaa G10-valuutoilla avistakauppoina oman työnantajayrityksensä nimissä ja puolesta kyseisen yrityksen G10-valuuttojen avistakaupoista vastaavassa kaupankäyntiyksikössä.

⁽³⁾ Komission tiedonanto sovintomenettelyn toteuttamisesta neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 7 ja 23 artiklan mukaisten päätösten tekemiseksi kartelliasioissa (EUVL C 167, 2.7.2008, s. 1–6), jäljempänä "sovintomenettelyä koskeva tiedonanto".

⁽⁴⁾ EUVL L 123, 27.4.2004, s. 18.

- (14) Kartelli toteutettiin yhtenä kokonaisuutena pidettävänä jatkettuna rikkomisena, joka perustui siihen, että välittäjät vaihtoivat – yksityisessä ja monenvälisessä keskusteluryhmässä, laajamittaisesti ja toistuvasti – tiettyjä nykyisiä tai tulevaisuuteen suuntautuvia kaupallisesti arkaluonteisia tietoja kaupankäyntitoimistaan. Tietojenvaihdolla oli tarkoitus vaikuttaa kahteen G10- valuuttojen avistakauppaan liittyvän kilpailun perusparametriin: hintaan ja asiantuntijariskin hallintaan.
- (15) Sen sijaan, että kartelliin osallistuneet välittäjät olisivat kilpailleet itsenäisesti näiden parametrien osalta, heidän markkinapäätöksensä perustuivat kilpailijoiden positioista, aikeista ja rajoitteista saatuihin tietoihin. Tämä päätös koskee seuraavia tietojenvaihtoja:
- (a) Vielä toteuttamatta olevia asiakkaiden toimeksiantoja koskevia tietoja paljastavat tietojenvaihdot, joissa kartelliin osallistuneet välittäjät keskustelivat vapaasti asiakkaidensa kesken olevia toimeksiantoja koskevista luottamuksellisista yksityiskohdista (kuten asiakkaiden ehdollisten toimeksiantojen vahvistamiselle vaadittu hintataso, asiakkaiden kiinteiden tilausten koko sekä välittömiä tilauksia tekevien asiakkaiden tyyppi tai nimi). Nämä tiedot lisäsivät keskusteluryhmän jäsenten kaupankäyntitoimien avoimuutta, niistä oli apua asianosaisille välittäjille heidän myöhemmissä päätöksissään ja niiden avulla he saattoivat määrittää tilaisuuksia sovittaa kaupankäyntitoimiaan yhteen.
 - (b) Välittäjien avoimia riskipositioita koskevat tietojenvaihdot, joiden ansiosta välittäjät saattoivat saada tietoa toistensa mahdollisesta suojauskäyttymisestä. Välittäjät saivat näistä tietojenvaihdosta sellaista tietoa, jolla saattoi olla merkitystä heidän kaupankäyntipäätöksilleen muutamien seuraavien kaupankäyntiminuuttien aikana tai siihen asti, kunnes seuraavan tietojenvaihdon aikana saadut tiedot korvasivat edelliset tiedot.
 - (c) Välittäjien nykyisiä tai suunnittelemaa osto- ja myyntikurssin eroja koskevat tietojenvaihdot, jotka paljastivat välittäjien tietyille valuuttapareille tarjoamat erotukset ja kaupankäynnin kokoluokan. Näiden tietojenvaihdon avulla kartelliin osallistuneilla välittäjillä oli suurempi varmuus muiden välittäjien tarjoamista hinnoista, ja tämä vaikutti heidän myöhempään hinnoittelukäyttymiseensä. Tietojenvaihdon avulla oli myös mahdollista yhdenmukaistaa tiettyjen kauppohen yhteydessä tarjottuja erotuksia ja vaikuttaa kokonaishintaan, jonka asiakkaat maksoivat kaupankäynnin kohteena olevista valuutoista.
 - (d) Muita nykyisiä tai suunniteltuja kaupankäyntitoimia koskevia tietoja paljastava tietojenvaihto, jossa kartelliin osallistuneet välittäjät jakoivat useita edellä mainittuja kaupallisesti arkaluonteisia tietoja ja joista oli apua asianosaisille välittäjille heidän myöhemmissä päätöksissään.
- (16) Sovintomenettelyn neljä osapuolta vahvistivat, että nämä laajamittaiset ja toistuvat tietojenvaihto, jotka koskivat nykyisiä tai tulevaisuuteen suuntautuvia arkaluonteisia tietoja, perustuivat hiljaisiin sääntöihin siitä, että i) kartelliin osallistuneet välittäjät kerääntyivät yksityiseen STG Lads -keskusteluryhmään paljastamaan ja vaihtamaan tietoja koko kaupankäyntipäivän ajan, ii) tietoja vastaanottaneet välittäjät eivät paljastaisi keskusteluryhmässä vaihdettuja tietoja muille, yksityisen keskusteluryhmän ulkopuolisille kilpaileville välittäjille, iii) vaihdettuja tietoja voitiin käyttää kartelliin osallistuneiden välittäjien hyödyksi, myös sellaisten tilanteiden määrittämiseen, joissa heidän kaupankäyntitoimiaan voitaisiin sovittaa yhteen, ja iv) näitä tietoja ei käytettäisi niitä jakaneita henkilöitä vastaan (yhdessä ”yhteisymmärrys”). Credit Suisse ei vahvistanut yhteisymmärryksen olemassaoloa.
- (17) Sovintomenettelyn neljän osapuolen mukaan välittäjät sovittivat satunnaisesti yhteen kaupankäyntitoimiaan, jotka liittyivät G10-valuutoilla käytävään avistakauppaan, pidättäytymällä muuten suunnittelemaansa kaupankäynnistä tietyn aikaikkunan aikana toisen välittäjän ilmoittaman position tai kaupankäyntitoimen vuoksi. Käytäntö tunnetaan nimellä ”standing down”. Sinä ajanjaksona, kun Credit Suisse osallistui rikkomiseen, ei kuitenkaan ollut tosiasiallisia kaupankäynnistä pidättäytymisen tapauksia.
- (18) Credit Suissen katsottiin olevan vastuussa osallistumisestaan STG Lads -keskusteluryhmässä toteutettuihin laajamittaisiin ja toistuviin tietojenvaihtoihin, jotka koskivat nykyisiä tai tulevaisuuteen suuntautuvia kaupallisesti arkaluonteisia tietoja ja joissa oli kyse kilpailua rajoittamaan pyrkivistä yhdenmukaistetuista menettelytavoista ja/tai sopimuksista SEUT-sopimuksen 101 artiklassa ja ETA-sopimuksen 53 artiklassa tarkoitetun mukaisesti. Credit Suissen ei katsottu olevan vastuussa yhteisymmärryksessä toimimisesta ja satunnaisista yhteensovittamistapauksista.

2.3. Yritykset, joille päätös on osoitettu

- (19) Tämä päätös osoitettiin seuraaville oikeushenkilöille: Credit Suisse Group AG, Credit Suisse Securities (Europe) Limited ja Credit Suisse AG (yhdessä jäljempänä "Credit Suisse" tai "vastaanottajat").

2.4. Korjaustoimenpiteet

- (20) Päätöksessä sovellettiin sakkojen laskentaa koskevia komission suuntaviivoja vuodelta 2006. Komission kollegio päätti sakkojen laskentamenetelmästä ja -parametreista 22 päivänä tammikuuta 2018 sovintomenettelyn yhteydessä. Oikeuskäytännön mukaisesti sakkojen laskentaparametreihin sovelletaan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta kaikkien saman rikkomisen osapuolten osalta riippumatta siitä, noudattavatko ne sovintomenettelyä vai tavanomaista menettelyä. Näin ollen Credit Suissen sakon sekä sovintomenettelyn neljän osapuolen sakkojen laskemiseen sovellettiin samaa sakkojen laskentamenetelmää.

2.4.1. Sakkojen perusmäärä

- (21) Komissio katsoi, että sakkojen määrän määrittämisessä lähtökohtana on tarkoituksenmukaista käyttää myynnin arvon vertailuarvoa. G10-valuuttojen avistakaupoista ei synny myyntiä sanan tavanomaisessa merkityksessä. Avistakaupoissa tietynä valuuttana ilmaistu nimellismäärä vaihdetaan vastaavaan, toisena valuuttana ilmaistuun nimellismäärään, ja tämän vaihtamisen hinta perustuu valuutan avistakaupan välittäjän soveltamaan osto- ja myyntikurssin eroon (eli osto- ja myyntihinnan erotukseen). Sen vuoksi molemmat tekijät – vaihdetut nimellismäärät ja sovelletut osto- ja myyntikurssin erot – ovat olennaisia parametreja rikkomiseen liittyvän myyntiarvon kannalta.
- (22) Komissio määritti kyseisen myynnin arvon vertailuarvon seuraavasti:
- (a) Ensiksi otettiin huomioon kyseisen yrityksen G10-valuutoilla käytyjen avistakauppojen nimellismäärät.
 - (b) Sen jälkeen nämä määrät kerrottiin asianmukaisella korjauskertoimella, joka on sama sekä sovintomenettelyyn osallistuville että sen ulkopuolisille osapuolille ja joka kuvastaa sovellettavia osto- ja myyntikurssien eroja G10-valuutoilla käydyissä avistakaupoissa. Korjauskerroin oli itse asiassa kahden osatekijän yhdistelmä: toinen tekijä liittyi markkinatakaustoimiin ja toinen omaan lukuun käytävään kauppaan.
- (23) Myynnin arvon vertailuarvo perustui suoraan tuottoihin, joita osapuolet saivat niinä kuukausina, joina ne osallistuivat tässä päätöksessä tarkoitettuun rikkomiseen, ja jotka sitten vuotuistettiin. Koska rikkominen koski koko Euroopan talousaluetta, myynnin arvon vertailuarvo määritettiin niiden G10-valuutoilla käytyjen avistakauppojen perusteella, jotka on tehty Euroopan talousalueella sijaitsevien vastapuolten kanssa.

2.4.2. Perusmäärään tehtävät mukautukset

- (24) Komissio sovelsi nimellismääriin asianmukaista ja yhdenmukaista kerrointa, joka perustui näyttöaineistossa havaittuihin osto- ja myyntikurssin eroihin.

2.4.3. Raskauttavat ja lieventävät asianhaarat

- (25) Tässä asiassa ei sovellettu raskauttavia asianhaaroja. Koska Credit Suissen ei katsottu olevan vastuussa kaupankäynnistä pidättäytymisestä tai yhteisymmärryksessä toimimisesta, komissio kuitenkin lievensi sakkoa.

2.4.4. Perusmäärän korottaminen ehkäisevän vaikutuksen aikaansaamiseksi

- (26) Tässä asiassa ei käytetty ehkäisevän vaikutuksen vuoksi sovellettavaa kerrointa.

2.4.5. Liikevaihtoon sovellettava 10 prosentin yläraja

- (27) Sakon määrä oli alle asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa vahvistetun enimmäismäärän, joka on 10 prosenttia maailmanlaajuisesta liikevaihdosta.

3. PÄÄTELMÄT

- (28) Asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan nojalla Credit Suisselle määrättiin seuraava sakko: 83 294 000 euroa.
-